

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Hög

Adress: Skallarp

Socken: Ysleby

Berättat av: Hjalmar Johansson

Uppteckningsår: 1941

Född år 1880 i Ysleby

Uppteckningen rör Skogsruan Sid 1.

Bottenlös sjö -" 2.

Nattsvam och -" 3.

Mysing -" 3. Ulma k. 24.

Lindormen -" 4.

Näckarn -" 5. Ulma k. 7.

Maran -" 6.

Mjälkhar -" 7. Ulma k. 25

Vättarna -" 8

Slosson -" 8 L.u.F. 31.

Odans kemmen -" 9

Ringorm -" 10

Trass tjurmjölks ka -" 11

Hög på guldstätter -" 13

Sara sig spela av någon 14

ACC. N:R. M. 8028:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skogsruen.

*Skogsruen var en vacker kvin-
na, som dock var skålig, om man
fick se henne från den sidan. En
gång blev en man bedragen av
skogsruen, som han tyckte var ofant-
ligt stilig och en morgon låg han
i en enebuske.*

Bottenlös sjö.

På den tiden kyrkor började byggas och kyrkklockorna började ringa, kände ej trollen detta. En gård mellan Perstors och Ysby gräns, kallad Pugasjön, skulle enligt folktron vara bottenlös. En gång fanns där en ordsbo, som hade sinne för att undersöka saken och han samlade alla "uddatönnmar" (~~som~~ rep, som man körde olarna med) och "lassarabj" (som man band lass med) i hela Perstors rote. Då började han att mäta. Då hörde han en röst nere från sjön, som sade: Vill du mäta mina väggar, så ska jag mäta dina tåggar. så länge du har ha i väs! Å då vägrade han ej fortsätta längre! Så sjön blev aldrig mätad.

Nattram och myring

Så har vi en fabel om nattram och myring. Nattrammen kom till så, att en person, som ej begravs i kristen jord, begravs i en mosse och en ekpål slops igenom liket för att den döde ej skulle gå igen. Detta gjorde, att nattrammen blev bunden till en beständ plats i Perstorps skog har vi en mosse, som har namnet "Rennella kärr". Detta kärr är helt och hållet uppkallat efter nattrammen. Kärret ligger strax norr om vägen, ungefär mitt i skogen, intill vägen Perstorp - Kulla bygget.

Sen den där "Tysälen" blev upprullen, övergick nattrammen till

myring. Myringen var farlig att komma ut för, men den kunde ej komma närmare marken än sten var ohut. Dess ljud var som en hes karls. En plats där myringen brukade busera kan nämnas, Hetta härad (hägnaad).

Lindormen

Jag har hört historier om lindormen, men jag kan nu inte detaljerna, säger berättaren. Det var ej något, som hände i närheten.

Näcken

En gång skulle ett litet barn, som var ämbad på plats, gå hem. När hon då kom en bit, skulle hon gå över en å. Hon blev då yr i huvudet och gick tillbaka igen. Då gick en gammal med henne och när de kommo till ån, sågo de något, som liknade ett lemn. Den gamle sade då: "Gå i Guds namn och då försvann det lilla odjuret i vattnet". De trodde, nu det var näcken. Händelsen inträffade i min mors tid, säger berättaren.

Maran.

Det förekom en gång, att där var en ung kare, som bodde ensam. En flicka kom till honom om nätterna men försvann om dagen. Mannen grannade på det och förstod ej hur hon kunde komma in. Han fann då ett hål i väggen och när hon kom nästa gång, hade han en liten träplugg till hands och slog i hålet. Hon bodde sedan kvar hos honom och de levde lyckligt i många år. Men så när man en gång frågade henne, visste hon ingenting om sig. Efter en lång tid tog han bort träpluggen och sade: "Där har du kommit ifrån!" Sedan gick han aldrig se henne mera.

Mjälkchare

Det fanns folk, som kunde mjälka andras kor, så var i alla fall folktron. För att skydda sig så att ej mjälkcharar bitades, skulle man ej bränna pinnar, så att de kallades i båda ändarna. En mjälkchare bestod nämligen av sådana pinnar och ett stump shaft. Den som hade mjälkchare hade ingenting annat att göra än att ordna om en det tomma käll och dessa fylldes då under natten. För att undersöka smör, om det var gjort av mjälk, som en mjälkchare skaffat, skulle man tillverka en kniv gjord av nio olika sorters verkstål, t. v. stål av sat, kniv o. s. v. Kniven blev blodig, om man skar med den i mjälkchare smör.

ACC. NR. M. 8028:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Man kunde skjuta en mjölkkräa,
men då måste man ha silver i bösan,
om man skulle kunna träffa.

Vättarna

Vättarna har jag hört tales om, men jag
vet inte något särskilt, säger berättaren.

Glosan

Jag har nästan bara hört namnet,
säger berättaren.

ACC. N:R. M. 8028:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
9 ARKIV

Odens kammare.

Vid Varhalla intill Lagan i Ysby
sorten finnes en bildning i berg väg-
gen, som ser ut som en kammare
och kallas Odens kammare. Det skulle
vara en upröstsplats för Odens, denna
urholkning i berget, säger berättaren.
Något annat om den har han ej
hört.

ACC. N:R. M. 8028:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ringorm.

Ringormar kom till på så sätt:
Om en orm köp genom en vagns-
hjul, då man körde blev det en ringorm.
Man körde för med star och det gick
då så sakta att en orm skulle kunna
krypa genom vagnshjulen. En sådan
orm kunde sedan bita sig i skärten
och rulla som en ljuv. Ringormen
kunde bita så kalassalt hårt.

ACC. NR. M. 8028:11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Troll tjurmjölka ko.

Det var på min farmars mors mors tid,
som följande händelse inträffade. På den tiden
marken var bar under vintern fingo
korna gå lösa ute. Så hände det sig en
gång, att man blev borta med en ko.
Sint omsider hittade man henne i en
grotta, kallad Kuddsommarslugan, som låg
intill gården. Detta var en julaftonsdag
eftersom det var sent, var det omöjligt
att få sepp hon då och man tänkte att
med grannars hjälp få upp hon en an-
nan dag. Man gick därför efter hä till
hon. När de var komna till "gade-
led" där ut och inågor sammankopplas,
stod hon där, men hon var mjätkad.
Då begrep man hur det stod till.
Det var trollen i grottan, som tjur-

ACC. NR. M. 8028:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

—

mjälkat kon och sedan hjälpt upp
henne. Isollen hade behövt mjölke
till helgen.

ACC. N:R. M. 8028:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13 —

Flög på guldstötter.

Yntiga Hulta hängnad i
Yöby socken, där myrungen lu-
serade, finnes en plats och
en kulle, som kallas Karakull.
Denna kulle skulle stå på guld-
stötter under julaftonen. Trullen
dansade därunder då.

Lära sig spela av näcken.

"Daj" kunde lära att spela av näcken vid en å. Ville man lägga en fiol vid en å, så kunde det hända att då man kom tillbaka det låg två fioler, som vara alldeles lika varandra. Tog man då, så att man fick näckens fiol, var det mycket farligt. Fick man sin egen fiol, blev man mycket styvt fiolist. Då kunde man spela allt möjligt även "älvstycket". När man spelade detta stycke, kunde man ej upptäcka, förrän man var alldeles utsliten.